

کجروی جنسی، علل و زمینه‌های آن

دکتر معصومه نصیری*

در این مقاله، نویسنده تلاش دارد تا براساس دیدگاه جامعه‌شناختی، علل و زمینه‌های کجروی اجتماعی و کجروی جنسی را مورد شناسایی قرار دهد. سپس با بررسی ۳۵۰ پرونده جرایم جنسی در شهر بابل، علل آن را از طریق دیدگاه جامعه‌شناختی و نظریه‌های انتقال فرهنگی و تضاد تبیین نماید. ارزیابی تحقیق با کمک شاخص‌های سن، جنس و اشتغال نشان می‌دهد که ۱۸ درصد جرایم جنسی مردان و ۵۸ درصد جرایم جنسی زنان، در گروه سنی کمتر از ۱۹ سال رخ می‌دهد. همچنین ۶۴ درصد جرایم جنسی مردان و ۲۴ درصد جرایم جنسی زنان، در سنین ۲۹-۲۰ سال اتفاق می‌افتد. از نظر موقعیت شغلی، ۵۵ درصد مردان در گروه‌های شغلی فروشندگان، کارکنان مشاغل صنعتی به ویژه تعمیرکاران و رانندگان و ۲۵ درصد در گروه کارگران ساده و بیکاران قرار دارند که از منزلت شغلی متوسط و پایین برخوردار می‌باشند. در میان زنان، ۵۳ درصد خانه‌دار و ۳۵ درصد دانش‌آموز هستند؛ بنابراین فرضیه تحقیق که عبارت است از همبستگی کجروی جنسی با گروه همسالان، تنگناهای اقتصادی و فقر تأیید می‌گردد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مقدمه

همزمان با گسترش فیزیکی، اجتماعی شهرها و تبدیل آنها به مراکز ناهمگن جمعیتی، اجتماعی و فرهنگی، میزان کجرویهای شهری بسیار افزایش یافته است. امروزه صرف نظر از تنوع و میزان بالای انحرافات در جوامع گوناگون، گسترش آنها در میان گروه‌های مختلف سنی و اجتماعی خصوصاً در میان نوجوانان و جوانان، اهمیت این معضل را دو چندان ساخته است.

* دکترای جغرافیای انسانی و عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس

پدیده‌ای که در قالب شاخص‌هایی مانند سن، جنسیت، پایگاه اقتصادی و منزلت اجتماعی تبیین می‌گردد. میزان کجروی جنسی در میان گروه‌های سنی و اجتماعی در همه زمانها و مکانها، ثابت و به یک اندازه نبوده است. همچنین در شکل‌گیری کجروی جنسی علل و عوامل متعددی مؤثر هستند. از میان عوامل تأثیرگذار، می‌توان به نقش عوامل فردی و روانی مانند جنس، سن، مهرطلبی غیر عادی، خیالپردازی، زودباوری و تلقین پذیری به خصوص در میان نوجوانان (دختر و پسر) اشاره نمود. هر یک از عوامل فوق با هر درجه‌ای از شدت، به تنهایی و به خودی خود اثر بخش نیست و در صورت همجواری و اقتران با عوامل اجتماعی، زمینه ظهور می‌یابد. در ایجاد کجروی اجتماعی و کجروی جنسی عوامل اجتماعی بسیاری مؤثر هستند. مهمترین عوامل اجتماعی کجروی عبارت است از: خانواده‌های نابسامان، ناسازگاری والدین، مشکلات تربیتی، معاشران فاسد، نداشتن برنامه صحیح برای گذران اوقات فراغت، تجرد، عدم رضایت شغلی، وضع نابسامان اقتصادی و فقر، کیفیت مسکن و نارسایی‌های آن، تورم و تبعیض اقتصادی، تعارض فرهنگی و سیاسی مهاجران، بی‌عدالتی و نقص دادرسی. هدف مقاله، بررسی علل فردی و اجتماعی مؤثر بر ایجاد کجروی جنسی در شهر بابل می‌باشد.

مسأله تحقیق

از ویژگی‌های بنیادین شهرهای امروزی، تجمع و تراکم بالای جمعیت نوجوان و جوان است. نامناسب بودن شرایط فردی و اجتماعی نوجوانان و جوانان نقش مهمی در افزایش کجرویهای اجتماعی و جنسی دارد. اقدام به کجروی می‌تواند ناشی از شرایط سنی و موقعیت‌های اجتماعی، وضعیت نامطلوب و انحرافات اجتماعی باشد. شهر بابل نیز مانند بسیاری از شهرهای کشور، دارای درصد بالایی از جمعیت جوانان است. متأسفانه در سالهای اخیر، برنامه‌ریزی اقتصادی مناسبی نیز برای این شهر نشده است. از این رو، بخش مهمی از نوجوانان و جوانان به دلیل فقدان برنامه‌های اشتغال مناسب، در مشاغل خدماتی و غیر رسمی فعالیت دارند. از سوی دیگر، به دلیل عدم برنامه‌ریزی فرهنگی مناسب، بخش عظیمی از نوجوانان، برنامه‌سازنده و تفریحی‌مطلوبی برای گذران اوقات فراغت خود ندارند. به دلایل بر

شمرده بالا، در سالهای اخیر گرایش به کجروی جنسی در میان گروههای فوق افزایش فوق العاده داشته است. بنابراین، موضوع تحقیق این است که چه علل و زمینه‌های فردی و اجتماعی بر تراکم کجرویهای جنسی در شهر بابل مؤثر هستند.

چارچوب نظری

صفت مشخصه انسانها اجتماعی بودن، گرایش به زندگی گروهی، پیوستگی روابط اجتماعی و احساس تعهدات متقابل است. هنجارهای اجتماعی نیز براساس کیفیت تفکر انسانها، با توجه به شرایط خاص زمانی و مکانی به وجود می‌آید. از این رو در هر دوره و در هر جامعه‌ای هنجارهای اجتماعی معنا و مفهوم خاصی دارد و کجروی اجتماعی (Social Deviance) براساس فاصله گرفتن رفتار افراد از هنجارهای اجتماعی به وجود می‌آید (فرجاد، ۱۳۷۵: ۱۲). کجروی اجتماعی رفتاری است که به طریقی با انتظارات مشترک اعضای یک جامعه سازگاری ندارد (ستوده، ۱۳۷۶: ۳۱) و تخلف از ارزشها و هنجارهای حاکم بر روابط اجتماعی تلقی می‌گردد (هاشمی رکاوندی، ۱۳۵۶: ۱۷۷) و ابعاد و ویژگیها و حتی رفتارهای نامتعارف و غیر معمول افراد را نیز در بر می‌گیرد (کی‌نیا، ۱۳۷۰: ۶۳)، (دانش، ۱۳۶۶: ۱۱۱). کجروی راگاه حالت یا رفتاری دانسته‌اند که از نظر اجتماعی «ضد ارزش» شمرده می‌شود (سلیمی و دیگران، ۱۳۸۰: ۲۱۸)، بنابراین از ویژگیهای مهم کجروی آن است که مفهومی فراگیر دارد (Rock, 1985:199) و گستره وسیعی از رفتارها و واکنشها می‌تواند مصداق آن باشد؛ مصادیق بسیار فراوان و متفاوت با آنچه اکثر مردم از روی عادت به آن توجه می‌کنند (قائم مقامی، ۱۳۵۵: ۱۰۶). ویژگی دیگر کجروی آن است که مفهومی نسبی دارد (نیک گهر، ۱۳۶۹: ۳۴۹)؛ یعنی این پدیده با توجه به تحولات جوامع در طول زمان و یا تغییرات فرهنگ از یک جامعه به جامعه دیگر و حتی تغییرات رفتار یک گروه نسبت به گروه دیگر، متفاوت می‌باشد. بنابراین می‌توان مراتب گوناگونی از کجروی را حتی در متعادلترین شخصیت‌ها تشخیص داد (نیک گهر، پیشین: ۳۵۲). اما جرایم مفهومی عمیق‌تر از کجروی دارند. جرایم در معنای عمومی خود کجروی و انحراف از قانون تعریف می‌شوند و در محافل قضایی به هرگونه

عمل و اقدام مخالف با قانون اطلاق می‌گردد. به عبارت دیگر، جرم، فعل یا ترک فعلی است که در قانون پیش بینی شده و مجازات به آن تعلق گیرد و قابل استناد به فاعل آن باشد (نوربها، ۱۳۷۵:۱۵۲). به نظر امیل دورکیم، جرم به هر عملی که موجب واکنش اجتماعی (تحت عنوان کیفر) شود، گفته می‌شود. به عبارت دیگر، همه کردارهایی که به محض انجام یافتن، موجب واکنش خاص جامعه تحت عنوان کیفر شود، جرم خواهند بود (آرون، ۱۳۶۳:۶۶). با توجه به تعاریف فوق، کجرویها و جرایم به رفتارهایی گفته می‌شود که از یک سو منجر به نقض قوانین و مقررات جامعه گردد و از سوی دیگر، به دلیل شکسته شدن قواعد هنجاری و آزردن وجدان جمعی مشمول کیفر و مجازات شود (محسنی، ۱۳۸۰:۱۴۲)؛ از این رو عمل منافی عفت و روسپیگری نیز در دایره کجرویهای جنسی جرایم قرار می‌گیرند.

در مورد علل کجروی، تبیین‌های متفاوتی وجود دارد. از جمله تبیین زیست‌شناختی که نقص جسمانی و وضعیت خاص ژنتیکی را از علل کجروی می‌داند. (سلیمی، پیشین: ۸۹). این نگرش به ماهیت کجروی، آن را حاصل نوعی «ویژگی اساسی موجود در طبیعت فرد» می‌داند. براین اساس تأکید خود را بر عنصر تفاوت و تمایز می‌نهد. تمایزی که در جای خود می‌توان آن را اندازه‌گیری و طبقه‌بندی کرد. در این دیدگاه، کجروی پدیده‌ای آسیب‌زا به حساب می‌آید که در «درون فرد» استقرار یافته است و در واقع ماهیتی «طبیعی» دارد (سلیمی، ۱۳۸۰:۱۷۹). در این میان، عوامل فردی مانند قد، جنس، سن، گروه خون و ویژگیهای ژنتیکی برای تبیین علل زیست‌شناختی به کار گرفته می‌شوند (کی‌نیا ۱۳۷۳:۶۳). تبیین روانشناختی، علل رفتارهای کجروانه را با نقص شخصیت و روان فرد کجرو توجیه می‌کنند و بر این باورند که برخی از گونه‌های شخصیت، بیش از گونه‌های دیگر، به تسهکاری گرایش دارند (Whrightsmen, 1988:104). ترس، خودبینی، مهرطلبی غیر عادی، زودرنجی، دیرجوشی، بی‌پروایی، عدم قاطعیت، خیال‌پروری، زودباوری، تلقین‌پذیری، پیشداوریهای ناصواب، سوء ظن، ضعف احساسات اخلاقی، جنون اخلاقی، محرومیت‌ها و عقده‌ها از جمله علل روانی هستند که در تبیین روانشناختی موضوع به کار می‌روند. اما براساس تبیین جامعه‌شناختی، ریشه بسیاری از کجرویهای اجتماعی را باید در محیط و شرایط اجتماعی جست و جو نمود (فرجاد، ۱۳۶۹:۲۲). در این

دیدگاه، نقش مهم و اساسی کجروی بر عهده محیط اجتماعی است و شکل‌گیری رفتارهای منحرفانه، به ساخت اجتماعی، شرایط و موقعیت‌های اجتماعی و گروه‌هایی که فرد به آنها تعلق دارد، مربوط می‌شود (White. & et.al, 1997:13).

از جمله نظریات دیدگاه جامعه‌شناختی، نظریه تضاد (Conflict Theory) است. در این نظریه، بر عواقب شخصی و اجتماعی تمرکز ثروت و قدرت در دست برگزیدگان سیاسی تأکید می‌شود. صاحبان قدرت در جوامع مختلف، قوانین را به گونه‌ای که خود می‌خواهند وضع می‌کنند و کسانی را که از این قوانین سرپیچی می‌کنند، کجرو می‌خوانند. کجروی اجتماعی در هر جامعه‌ای که نظام طبقاتی داشته باشد، به وجود می‌آید. در نظام‌های طبقاتی، تبعیض و عدم تعادل شرایط اقتصادی و اجتماعی، همراه با تغییرات سریع در شئون زندگی اجتماعی و پس افتادگی فرهنگی و ستیزه میان نقش‌ها و هنجارهای اجتماعی و فرهنگی منجر به گمنامی اجتماعی، کاهش روابط صمیمانه و رهایی مردم از کنترل‌های رسمی و اجتماعی شده و لذا موجب افزایش کجروی می‌گردد (فرجاد، ۱۳۷۵:۲۰۱)، (سلیمی و دیگران، پیشین: ۱۳۷).

از دیگر نظریات دیدگاه جامعه‌شناختی، نظریه انتقال فرهنگی (Cultural Transmission Theory) است. در این نظریه، رفتار انحرافی از طریق گروه همسالان گسترش می‌یابد. ادوین ساترلند (E.Sutherland) معتقد است که رفتار کجرو از راه معاشرت با دوستان ناباب و روابط اجتماعی با جنایتکاران آموخته می‌شود. به نظر او، کجروی ثمره تجربه و تعامل اجتماعی است. همچنین مطالعات کالیفورداشو و هنری دی، مک‌کی (C.Shaw & H.D.Mackay) در مورد توزیع کجروی در دو منطقه گذار و حاشیه شهر شیکاگو نشان می‌دهد که گسترش تمایلات کجروانه در مجاورت بخش مرکزی، ناشی از کاهش کنترل اجتماعی، از هم پاشیدگی نظام اجتماعی خانواده و ملحق شدن فرزندان به دار و دسته‌های بزهکار است که در این منطقه فراوان یافت می‌شوند (سلیمی و دیگران، پیشین: ۴۲۸). نوجوانان و جوانان به دلیل مواجه بودن با تحولات مستمر جسمی، روانی و اجتماعی و غرایز جنسی بیش از سایر گروه‌های سنی در معرض کجرویهای اجتماعی قرار می‌گیرند (مسافراتی، ۱۳۷۴:۱۱۴)، (بست، ۱۳۷۲:۳۱).

جوانی دوره بحران و زمان شورش است. نگاهی نو به زندگی، عدم تطبیق ایده‌آلها با واقعیات، عدم تأمین کار و رضایت شغلی و امیال سرکوفت شده جنسی موجب گسترش ناهنجاریهای رفتاری می‌گردد (ستوده، ۱۳۷۶: ۸۷). پسران فعالیت‌های تبهکارانه، سرقت، اعتیاد، تجاوز به عنف و تحرکات خشونت‌زا را در پیش می‌گیرند و دختران و زنان به اعتیاد و فحشاء کشیده می‌شوند. با توجه به دیدگاهها و نظریات مطرح شده، چارچوب نظری این تحقیق در برگیرنده دو نظریه عمده جامعه‌شناسی جرم است.

۱- نظریه تضاد و نابرابری اجتماعی که به علل و عواملی مانند فقر اقتصادی، بیکاری، عدم رضایت شغلی اشاره می‌نمایند.

۲- نظریه انتقال فرهنگی که بر علل فردی و موقعیت سنی و روابط همسالان و الگوی تقلید پذیری نوجوانان تأکید دارد.

الگو و چارچوب نظری این تحقیق، بر نقش عوامل فردی و اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی در وقوع و رشد کجروی تأکید می‌ورزد. اعتقاد نگارنده این است که تلفیقی از عوامل فردی (در سطح خرد) و عوامل اجتماعی و اقتصادی (در سطح کلان) در ایجاد و گسترش کجروی مؤثر هستند.

فرضیه

برپایه نظریه‌های غالب جامعه‌شناسی کجروی، الگو یا چارچوب نظری تلفیقی که نگارنده در تحقیق به کار گرفته، متکی بر فرضیات زیر است:

۱- به نظر می‌رسد بین جنسیت مجرمان و جرم رابطه معناداری وجود دارد؛ به طوری که مردان بیش از زنان مرتکب جرم می‌شوند.

۲- به نظر می‌رسد بین سن مجرمان و جرم رابطه وجود دارد، چنانچه بیشتر مجرمان را نوجوانان و جوانان تشکیل می‌دهند.

۳- به نظر می‌رسد که بین جرم و وضعیت شغلی فرد رابطه وجود دارد، به طوری که میزان جرایم در میان بیکاران و افراد دارای مشاغل رده پایین افزایش می‌یابد.

۴- به نظر می‌رسد که جرم با فقر اقتصادی افراد رابطه دارد؛ از این رو با افزایش فقر اقتصادی، شدت جرم افزایش می‌یابد.

روش تحقیق

در این تحقیق، از روش اسنادی تحقیق (Documentary Research) و روش مقایسه‌ای (Comparative Method) استفاده شده است و در نوع خود یک تحقیق توصیفی، تبیینی و نظری، کاربردی است. برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز، نگارنده همه پرونده‌های کجروی جنسی شهر بابل (سالهای ۷۵-۱۳۷۱) را مطالعه و بررسی نمود. با توجه به موارد فوق، ۳۵۰ پرونده برای بررسی انتخاب شدند.

برای ارزیابی فرضیه تحقیق، ابتدا ۳۵۰ پرونده کجروی جنسی شهر بابل (سالهای ۷۵-۱۳۷۱) استخراج گردید. کجرویهای فوق شامل زنا و هر نوع عمل منافی عفت غیر از زنا می‌باشد که در دایره «تخلف از قانون» قرار گرفته و از نظر محاکم قضایی جرم آنها محرز و حکم بر آنها جاری شده است. پس از آن همه موارد را از نظر شاخص‌های سنی، جنسی و گروه‌های شغلی بررسی و رابطه آنها را با تراکم کجروی ارزیابی نمود.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

اطلاعات و داده‌های تحقیق، با استفاده از روش‌های توصیفی و استنباطی، تجزیه و تحلیل شدند. در روش‌های آماری توصیفی که جداول یک بعدی دارند، از توزیع‌های فراوانی، درصدها، میانگین‌ها استفاده شده است. در مرحله استنباطی، برای آزمون فرضیه‌ها و سنجش سطح معنادار بودن روابط بین متغیرها و دستیابی به میزان همبستگی و نوع آن، از جداول دو بعدی دو متغیره و از ابزار آماری k^2 و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. کلیه داده‌ها و اطلاعات تحقیق با استفاده از نرم‌افزار آماری Excell تجزیه و تحلیل شده‌اند.

بررسی داده‌های آماری

بابل یکی از قدیمی‌ترین شهرهای استان مازندران است که قدمت آن به عصر صفویه می‌رسد. این شهر از سالهای ۱۳۰۰ شمسی، مقارن با حکومت پهلوی، رشد یافت. در جدول زیر میزان جمعیت و رشد سالانه آن ملاحظه می‌گردد.

جدول ۱: میزان جمعیت شهر بابل و متوسط رشد سالانه آن

متوسط رشد سالانه (درصد)						تعداد جمعیت						سال
۱۳۲۵-۷۵	۱۳۷۰-۷۵	۱۳۶۵-۷۰	۱۳۵۵-۶۵	۱۳۴۵-۵۵	۱۳۳۵-۴۵	۱۳۷۵	۱۳۷۰	۱۳۶۵	۱۳۵۵	۱۳۴۵	۱۳۳۵	نام شهر
۴/۲۸	۲/۴۰	۳/۷۲	۵/۴۱	۳/۱۴	۳/۲۸	۱۵۸۳۴۶	۱۳۷۳۴۸	۱۱۵۳۲۰	۶۸۰۵۹	۴۹۹۷۳	۳۶۱۹۴	بابل

منبع: مرکز آمار ایران (۱۳۷۸-۱۳۷۹)

همان طور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، جمعیت شهر بابل، از ۳۶۱۹۴ نفر در سال ۱۳۳۵ به ۱۵۸۳۴۶ نفر در سال ۱۳۷۵ بالغ شده و میزان رشد سالانه آن ۴/۲۸ درصد است. بیشترین میزان رشد سالانه در دهه ۱۳۵۵-۶۵، همزمان با وقوع انقلاب با ۵/۴۱ درصد و کمترین میزان رشد با ۲/۴۰ درصد، در نیمه اول دهه ۱۳۷۰، مشاهده می‌شود. بررسی ساختار شغلی جمعیت بابل بر حسب سه بخش عمده فعالیت در دهه‌های ۱۳۳۵-۷۵ نشان می‌دهد که بخش خدمات، همواره رشد فزاینده‌ای دارد. توجه دولت قبل از انقلاب اسلامی به اصلاحات ارضی و آزادسازی نیروها از زمین و جذب آنان در بخش‌های صنعت و خدمات موجب شد که درصد شاغلان در بخش کشاورزی به نفع دو بخش صنعت و خدمات کاهش یابد.

مقارن با انقلاب اسلامی، بابل شاهد موج گسترده مهاجرت از مناطق روستایی به شهر است. چنانچه در دهه ۱۳۵۵-۶۵، جمعیت شهر از ۶۸۰۵۹ نفر به ۱۱۵۳۲۰ نفر افزایش می‌یابد و رشدی معادل ۵/۴۱ درصد را تجربه می‌کند. لیکن وقوع انقلاب و جنگ تحمیلی، مانع

ادامه سرمایه‌گذاریهای دولت در بخش صنعت و خدمات می‌شود؛ از این رو، تعداد شاغلان در بخش صنعت از ۲۶ درصد (در سال ۱۳۵۵) به ۱۱ درصد (در سال ۱۳۶۵) کاهش می‌یابد. اما بخش خدمات از ۷۲ درصد (در سال ۱۳۵۵) به ۸۳ درصد (در سال ۱۳۶۵) افزایش می‌یابد. آشکار است که گسترش مشاغل خدماتی بدون پشتوانه صنعت و کشاورزی، کارآیی و بهره‌وری چندانی ندارد. به تدریج در دهه ۷۵-۱۳۶۵، برنامه‌های دولت با هدف کاهش حجم و بار مالی خود از میزان اشتغال در بخش خدمات می‌کاهد و به درصد شاغلان در بخش صنعت و کشاورزان می‌افزاید. اما از آنجا که بخشهای صنعتی در برگیرنده فعالیت‌های اساسی صنعتی نیست و غالباً مشاغل صنعتی تعمیرگاهی، بخش مهمی از کارکنان ماهرین بخش را در بر می‌گیرند، در شهر بابل خلأ فعالیت‌های صنعتی مولد، کاملاً آشکار می‌باشد.

جدول ۲: درصد جمعیت شاغل ده ساله و بالاتر، بر حسب سه بخش عمده فعالیت

سال	کشاورزی	صنعت	خدمات
۱۳۳۵	۱۱	۲۸	۶۱
۱۳۴۵	۹	۳۱	۶۰
۱۳۵۵	۲	۲۶	۷۲
۱۳۶۵	۶	۱۱	۸۳
۱۳۷۵	۷	۲۳	۷۰

منبع: مرکز آمار ایران، محاسبات براساس نتایج تفصیلی شهرستان بابل در سالهای ۱۳۳۵، ۱۳۴۵، ۱۳۵۵، ۱۳۶۵، ۱۳۷۵

با توجه به روند افزایش جمعیت و ساختار شغلی این شهر، پراکندگی کجروی جنسی بر حسب سن، نوع فعالیت و گروههای شغلی کجروان در شهر بابل مورد بررسی قرار گرفت. در سالهای ۷۵-۱۳۷۱، مجموعاً ۳۵۰ پرونده کجروی جنسی مربوط به شهر بابل استخراج و بررسی گردید. شایان ذکر است که تعداد کل موارد کجرویهای جنسی ثبت شده در دادگستری شهر بابل، بیش از تعداد فوق بود. لیکن در پژوهش، پرونده‌هایی که عوامل آن خارج از محدوده شهر

ساکن بودند، حذف گردیدند. همچنین آن دسته از پرونده‌هایی که جرم آنها از نظر مقامات دادگستری محرز و مشمول مجازات (اعم از جریمه نقدی، شلاق و زندان) شده بودند و پرونده‌هایی که جریمه‌های تعلیقی به آنها تعلق گرفته بود، حذف شدند. همچنین برای بررسی شاخص‌های سن، جنس و گروه‌های شغلی، پرونده‌هایی که فاقد اطلاعات فوق بودند، حذف گردیدند. با توجه به موارد فوق جدول ۳ و ۴ تهیه شده است.

در سالهای ۷۵-۱۳۷۱، مجموعاً ۲۰۶ پرونده کجروی جنسی مربوط به مردان استخراج گردید. در جدول زیر، پراکندگی سنی مردان نشان داده می‌شود. همان طور که ملاحظه می‌گردد، پرونده‌های مردان، ۲۰۶ عدد و پرونده‌های زنان، ۱۴۷ عدد است که نشان می‌دهد در شرایط سنی مشابه، تعداد پرونده‌های مردان بیش از زنان است.

جدول ۳: پراکندگی جرایم جنسی مردان برحسب سن در شهر بابل (۷۵-۱۳۷۱)

طبقات سنی	درصد	فراوانی	فراوانی تراکمی
۱۹-۱۴	۱۸/۰	۳۷	۲۰۶
۲۴-۲۰	۴۲/۲	۸۷	۱۲۴
۲۹-۲۵	۲۱/۹	۴۵	۸۲
۳۴-۳۰	۱۰/۲	۲۱	۳۷
۳۹-۳۵	۴/۴	۹	۱۶
۴۴-۴۰	۱/۹	۴	۷
۵۰-۴۵	۱/۴	۳	۳
	۱۰۰	۲۰۶	

منبع: نتایج استخراج شده از پرونده‌های روابط نامشروع دادگستری بابل

همان طور که در جدول کجروی جنسی مردان بابل ملاحظه می‌گردد، ۳۷ مورد کجروی در گروه سنی کمتر از ۱۹ سال رخ داده است که برابر با ۱۸ درصد جرایم جنسی مردان است. به

عبارت دیگر، تقریباً یک پنجم کجروی جنسی مردان بابل مربوط به سنین نوجوانی است. در گروه سنی ۲۹-۲۰ سال، ۸۷ مورد کجروی (۶۴/۱ درصد) مشاهده می‌شود؛ یعنی بیش از دو پنجم کجروها در سنین ۲۹-۲۰ سال اتفاق می‌افتد. از آن پس میزان کجروی کاهش می‌یابد. میانگین سنی کجروی جنسی مردان، برابر با ۲۴/۶ سال و میانه سنی ۲۴/۸ سال می‌باشد. به عبارت دیگر، ۵۰ درصد کجروان کمتر از ۲۴/۸ سال سن دارند. واریانس جامعه ۳۹/۹ و انحراف استاندارد آن برابر با ۶/۳۲ می‌باشد. بررسی همبستگی سن با تعداد جرایم جنسی نشان می‌دهد که میزان همبستگی دو متغیر سن و تعداد جرایم برابر با ۰/۷۸- می‌باشد؛ بنابراین همبستگی دو متغیر، از نوع منفی و غیر خطی است. ضریب تعیین دو متغیر نیز برابر با ۰/۶۱ است؛ یعنی ۶۱ درصد تغییرات متغیر جرایم جنسی مردان به تغییرات متغیر سن بستگی دارد.

در سالهای ۷۵-۱۳۷۱، مجموعاً ۱۴۷ پرونده کجروی جنسی مربوط به زنان بررسی شد. در جدول زیر پراکندگی سنی زنان نشان داده می‌شود.

جدول ۴: پراکندگی جرایم جنسی زنان برحسب سن در شهر بابل (۷۵-۱۳۷۱)

طبقات سنی	درصد	فراوانی	فراوانی تراکمی
۱۴-۱۹	۵۷/۸	۸۵	۱۴۷
۲۰-۲۴	۱۶/۳	۲۴	۶۲
۲۵-۲۹	۸/۲	۱۲	۳۸
۳۰-۳۴	۶/۱	۹	۲۶
۳۵-۳۹	۴/۸	۷	۱۷
۴۰-۴۴	۴/۱	۶	۱۰
۴۵-۵۰	۲/۷	۴	۴
	۱۰۰	۱۴۷	

منبع: نتایج استخراج شده از پرونده‌های روابط نامشروع دادگستری بابل

همان طور که در جدول کجروی جنسی زنان ملاحظه می‌شود، ۸۵ مورد (۵۷/۸ درصد) کجروی جنسی در گروه سنی کمتر از ۱۹ سال رخ داده است. به عبارت دیگر، بیش از نیمی از موارد کجروی زنان شهر بابل، مربوط به نوجوانان کمتر از ۱۹ سال می‌باشد و از آن پس میزان کجروی کاهش می‌یابد. چنانچه در گروه سنی ۲۰/۲۴ سال، ۱۶/۳ درصد کجروی (۲۴ مورد) دیده می‌شود. میانگین سنی کجروی جنسی در زنان، برابر با ۲۲/۳ سال است و میانه سنی برابر با ۱۶/۷ سال می‌باشد. به عبارت دیگر، ۵۰ درصد کجروان کمتر از ۱۶/۷ سال سن دارند. واریانس جامعه ۱۵۹/۸ و انحراف استاندارد جامعه برابر با ۱۲/۶ می‌باشد. بررسی همبستگی سن با تعداد جرایم جنسی زنان، حاکی از آن است که میزان همبستگی دو متغیر برابر با $0/۷۶-$ است، بنابراین همبستگی دو متغیر از نوع منفی و غیر خطی است. ضریب تعیین دو متغیر $0/۵۷$ است، یعنی ۵۷ درصد تغییرات متغیر جرایم جنسی زنان، به تغییرات سن زنان بستگی دارد. به این ترتیب، همبستگی سن با کجروی جنسی زنان به اثبات می‌رسد.

در جدول (۵)، وضعیت کجروان جنسی براساس شاخص فعالیت و گروههای شغلی مورد بررسی قرار گرفته است. همان طور که در جدول زیر ملاحظه می‌گردد، کمتر از یک درصد جرایم جنسی مربوط به گروه شغلی مدیران، متخصصان، تکنسین‌ها و کارمندان می‌باشد. ۵۵ درصد کجروی مردان مربوط به دو گروه شغلی کارکنان خدماتی و فروشندگان، کارکنان ماهر کشاورزی، صنعتگران، متصدیان ماشین‌آلات، رانندگان و مشاغل مربوطه است. همچنین ۲۵ درصد کجروی مردان، در دو گروه شغلی کارگران و بیکاران رخ داده است. پایگاه منزلت شغلی کجروان به روشنی آشکار می‌سازد که بیشترین تمرکز در مشاغل اقتصادی متوسط و پایین وجود دارد. بررسی تفصیلی پرونده‌ها حاکی از آن است که از مجموع ۶۰ نفر از کارکنان ماهر کشاورزی، صنعتی، فقط ۳۹ نفر (۱۹/۵ درصد) راننده آژانس بودند و تعداد قابل توجهی به عنوان کارکنان ماهر در تعمیرگاهها اشتغال داشتند. با توجه به این گونه مشاغل و کارگران ساده که از لحاظ اقتصادی ثبات ندارند و در زمره افراد کم درآمد قرار می‌گیرند، ارتباط مشاغل کم درآمد و فقر با جرایم جنسی تایید می‌گردد. از مجموع کجروان جنسی مرد، ۱۹/۵ درصد در گروه دانش‌آموزان و دانشجویان قرار می‌گیرند. کجروی در این افراد، غالباً تحت تأثیر مقتضیات سنی و روابط متقابل

با دوستان می‌باشد.

در گروه زنان، ۵۲/۷ درصد کجروی جنسی به زنان خانه دار و ۸/۶ درصد به زنان فروشنده، آرایشگر و کارگران ساده مربوط می‌شود. به عبارت دیگر، تنها ۸/۶ درصد زنان کجرو شاغل بودند که البته شغل آنها از پایگاه اقتصادی و منزلت شغلی بالایی برخوردار نیست. روشن است که هر دو گروه زنان خانه‌دار و شاغل با درآمد ناچیز و فقر مواجه‌اند.

جدول ۵: پراکندگی کجروی جنسی، بر حسب نوع فعالیت و گروه‌های شغلی در شهر بابل

(۷۵-۱۳۷۱)

زن		مرد		جنس
درصد	تعداد	درصد	تعداد	شاخص
۰	۰	۰/۵	۱	مدیران، متخصصان... تکنسین‌ها و کارمندان
۲	۳	۲۵	۵۰	کارکنان خدماتی و فروشندگان
۳/۳	۵	۳۰	۶۰	کارکنان ماهر کشاورزی، صنعتگران، متصدیان ماشین‌آلات، رانندگان و مشاغل مربوط به آن
۳/۳	۵	۱۲	۲۴	کارگران
۰/۷	۱	۱۳	۲۶	بیکار
۵۲/۷	۷۹	۰	۰	خانه‌دار
۳۴/۷	۵۲	۱۲/۵	۲۵	دانش‌آموز
۳/۳	۵	۷	۱۴	دانشجو
۱۰۰	۱۵۰	۱۰۰	۲۰۰	جمع

منبع: نتایج استخراج شده از پرونده‌های روابط نامشروع دادگستری بابل

نکته قابل توجه در جرایم جنسی زنان بابل مربوط به دختران دانش‌آموز با ۳۴/۷ درصد موارد است. بررسی‌های بیشتر در مورد نوع کجروی جنسی دختران دانش‌آموز، حاکی از آن است

که جرم آنها غالباً به دلیل شرایط سنی و ناشی از روابط آزادانه‌تر دختران و پسران (مانند رفت و آمد، گردش در پارک و سینما...) بوده است. این موارد در دایره تخلف از قانون قرار گرفته و به عنوان جرایم منافی عفت عمومی محکوم شده است. به نظر نویسنده، در مورد این گونه کجرویها، محاکم قضایی، گاه سختگیری و گاه اغماض کرده‌اند. در واقع این نوع کجرویها شرایط دوره‌ای و سنی داشته است و چندان قابل مقایسه با کجروی جنسی زنان خانه دار نمی‌باشد.

یافته‌های تحقیق

کجروی جنسی یک پدیده اجتماعی است و ماهیت جامعه شناختی دارد. محیط اجتماعی نامناسب، فقر اقتصادی (مالی) و ساختار شغلی نامناسب در کجروی جنسی جوانان نقش اساسی دارند. در میان نوجوانان، علاوه بر متغیرهای جامعه شناختی، متغیرهای روانشناختی مانند تلقین پذیری و مهرطلبی و متغیرهای زیست شناختی مانند شرایط سنی و مقتضیات جنسی مؤثر هستند که این خود دلیل بر اثبات نظریه ساترلند درباره تأثیر پذیری همسالان از کنشهای یکدیگر و کاربرد آن در میان جوامع می‌باشد. سایر یافته‌های این پژوهش عبارت اند از:

- ۱- بیشتر مجرمین مرد هستند که نشان دهنده همبستگی و رابطه معنادار میان جنس و جرم است.
- ۲- بیشتر مجرمین مرد ۲۴-۲۰ سال هستند، ولی مجرمین زن کمتر از ۱۹ سال دارند. به عبارت دیگر، در میان مردان، جوانان و در میان زنان، نوجوانان نسبت به سایر گروههای سنی بیشتر در معرض کجروی قرار دارند.
- ۳- فقر و محرومیت اقتصادی در گرایش افراد به کجروی تأثیر دارد؛ به طوری که میان فقر مالی حاکم بر افراد و جرم آنها رابطه معناداری مشاهده می‌شود.
- ۴- نوجوانان به ویژه دختران، با توجه به مقتضیات سنی و جنسی خود بیش از سایرین در معرض کجروی جنسی قرار دارند.

- ۱- آرون، ریمون (۱۳۶۳) «مراحل اساسی در اندیشه جامعه‌شناسی» باقر پرهام، انتشارات آموزش انقلاب اسلامی، تهران.
- ۲- اداره دادگستری شهرستان بابل (۱۳۷۶) «اطلاعات جرایم جنسی» منتشر نشده بایگانی راکد.
- ۳- بست، ژان میشل (۱۳۷۲) «جامعه‌شناسی جنایت» فریدون وحید، چاپ اول، انتشارات آستان قدس رضوی، مشهد.
- ۴- دانش، تاج زمان (۱۳۶۶) «مجرم کیست؟ جرم‌شناسی چیست؟» چاپ اول، انتشارات کیهان، تهران.
- ۵- ستوده، هدایت اله (۱۳۷۶) «آسیب‌شناسی اجتماعی (جامعه‌شناسی انحرافات)» چاپ چهارم، انتشارات آوای نور، تهران.
- ۶- سلیمی، علی و داوری، محمد (۱۳۸۰) «جامعه‌شناسی کجروی» چاپ اول، پژوهشکده حوزه و دانشگاه قم.
- ۷- فرجاد، محمد حسین (۱۳۶۹) «روانشناسی و جامعه‌شناسی جنایی» چاپ اول، تهران، نشر همراه.
- ۸- فرجاد، محمدحسین (۱۳۷۵) «آسیب‌شناسی اجتماعی و جامعه‌شناسی انحرافات» چاپ هفتم، تهران، دفتر تحقیقات و انتشارات بدر.
- ۹- قائم مقامی، فرهت (۱۳۵۵) «نظام گسیختگی و انحرافات اجتماعی» چاپ اول، انتشارات روشنفکر، تهران.
- ۱۰- کی‌نیا، مهدی (۱۳۷۳) «مبانی جرم‌شناسی» جلد یک، چاپ سوم، مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران، تهران.

- ۱۱- محسنی، رضا علی (۱۳۸۰) «تحلیل جامعه شناختی جرایم گروه‌های قومی در ایران» اطلاعات سیاسی و اقتصادی، شماره ۱۷۱-۱۷۲.
- ۱۲- مرکز آمار ایران (۱۳۷۹) «جمعیت شهرهای ایران در سالهای ۱۳۷۵-۱۳۳۵» سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور.
- ۱۳- مساوانی آذر، مجید (۱۳۷۴) «آسیب‌شناسی اجتماعی ایران» چاپ اول، انتشارات نوبل، تبریز.
- ۱۴- نصیری، معصومه (۱۳۷۹) «ساخت اکولوژیک شهر و ارتباط آن با سیاست‌گذاریهای دولتی و آسیب‌های شهری» رساله دکتری - دانشگاه تربیت مدرس، تهران.
- ۱۵- نیک‌گهر، عبدالحسین (۱۳۶۹) «مبانی جامعه‌شناسی» چاپ اول، نشر ایران، تهران.
- ۱۶- نوربها، رضا (۱۳۷۵) «زمینه حقوق جزای عمومی» نشر دادآفرین، تهران.
- ۱۷- هاشمی رکاوندی، سید مجتبی (۱۳۵۶) «تربیت و شخصیت انسانی» چاپ اول، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، قم.
- 18- Cohen. Albert. K. (1968) "Deviant Behaviour" In Sills, David.L. "International Encyclopedia of Social Science". Vol. 4. Macmillan Company & The Free Press, New York.
- 19-Rock. Paul (1996) "Deviance" In Kuper, Adam & Jessica. Kuper (eds). "The Social Science Encyclopedia" Second Edition, Routledge, New York.
- 20- Shaw. C.& Mackay, H (1942) "Juvenile Delinquency and Urban Areas" Chicago Univerisity Press, Chicago.

- 21- White, R. & Hains, F (1997) "Crime and Criminology: An Introduction" Oxford University Press. Melborn.
- 22- Wrightsman L.S., Michael. T. Nietzel, William H.Fortune (1998) "Phsycology and the Legal System" Forth Edition. Broks / Cole publishing company. U.S.A.

پښتونستان ښار علمي او مطالعاتي مرکز
پښتونستان ښار علمي او مطالعاتي مرکز